

6.6 AANPAK PLAAGSOORTEN

Bij plannen voor vergroenen ontstaat vaak bezorgdheid over plaagsoorten: komt er een muggenplaag? Of een rattenplaag? Dit overzicht laat zien wat kan helpen om plagen te voorkomen.

Plaagsoorten en ecologisch evenwicht

Mensen denken soms dat het vergroenen van een tuin tot meer plaagsoorten zal leiden. De oorzaak van plagen ligt echter niet in het groen maar in het dumpen van afval en een ecologisch arme omgeving. In de eerste plaats moet het aanbod van menselijk afval en voedselresten worden voorkomen. Een ecologisch rijkere omgeving met veel afwisseling en mogelijkheden zorgt voor natuurlijke plaagbestrijders. Zangvogels en vlermuizen vangen muggen, rupsen en eikenprocessiemotten.

Rattenoverlast

In Nederland komen twee soorten ratten voor: de bruine rat en de zwarte rat. Bruine ratten leven in de buurt van water. Zwarte ratten leven op hoge, droge plaatsen en zijn goede klimmers. In de stad gebruiken ratten zwerfafval, slecht afgesloten afvalcontainers en slordig aangeboden huisvuil als voedingsbronnen. Als mensen eenden en andere vogels voeren profiteren ratten daar ook van, net als van kippenvoer. Als ratten niet meer schuw zijn is dat een teken dat ze een tuin als verblijfplaats hebben gekozen. Ze leven in familieverband en planten zich snel voort. Ze maken nesten op warme plekken zoals houtstapels of spullen die tegen een schuurtje aan staan.

Om rattenplagen te voorkomen moeten bewoners, woningcorporaties en gemeenten samenwerken (zie tabel 1). De Dierenbescherming heeft samen met woningcorporaties een informatiecampagne over ratten ontwikkeld: 'Rat in de stad, zo voorkom je dat!' Rattengif is geen goede oplossing omdat dit gif de voedselketen in gaat en ook andere dieren treft. Particulieren mogen geen rattengif meer gebruiken.

Tabel 1: maatregelen tegen ratten

Maatregelen bewoners	Maatregelen corporaties	Maatregelen gemeente
Geen voedselafval in de tuin dumpen. Geen rommel laten staan tegen woninggevels en wanden van schuurtjes (bouwmaterialen etc) omdat daarachter nesten worden gemaakt.	Broodcontainers plaatsen voor hergebruik. Bewoners informeren. Gaten en kieren in woningen dicht, ventilatieopeningen afsluiten met fijn gaas. Bij een rattenplaag een professionele bestrijder inschakelen.	Probleemgebieden in kaart brengen, aantallen ratten systematisch registreren via een rattenmeldpunt. Kapotte rioleringen repareren om te voorkomen dat ratten naar boven komen.

Andere plaagsoorten

Naast ratten zijn er nog andere plaagdieren die in tuinen kunnen voorkomen. Op afval kunnen 'vliegende ratten' afkomen: meeuwen, duiven en kauwen. Ze trekken vuilniszakken kapot en laten op vaste verblijfplekken veel vogelpoep achter. Overlast van insecten is seizoensgebonden. In tabel 2 staan veel voorkomende plagen en manieren om ermee om te gaan.

Tabel 2: Overige plaagsoorten, oorzaken en oplossingen

Overlast	Oorzaak	Oplossing
Vogelpoep	Duiven, meeuwen, kraaiachtigen komen af op afval en voer en blijven hangen rondom de woning. Niet direct een link met corporatiegroen.	Meer voorlichting en toezicht op afval en voeren
Ganzenlawaai	Ganzen komen af op kort gras (gazon) in combinatie met water	Ander maaibeheer: langer laten worden
Open vuilniszakken door meeuwen	Afval wordt verkeerd aangeboden, waardoor stadsnatuur zich toegang verschaft, geen link met corporatiegroen	Ander type vuilnisverzameling: klike's, ondergrondse containers
Enge vleermuizen	Gevolg van gebrek aan natuurvoorlichting: vleermuizen zijn juist erg effectief tegen muggen	Betere voorlichting. Samenwerking NME sector
Bijen- en wespensteken	Bijen zijn alleen agressief bij verkeerd gedrag. Wespen komen in de zomer op zoete etenswaar af (maar vangen ook vliegen weg etc.). Een wespennest in een woning of schuurtje kan wel gevaarlijk zijn.	Voorlichting plus attent blijven op wespennesten
Muggen	Muggenlarven groeien in twee weken op in stilstaand water zonder vijanden, bijvoorbeeld in dakgoten, emmers of bloempotten	Zorg dat er geen water blijft staan, zorg voor voldoende muggen etende soorten zoals kikkers, zwaluwen en vleermuizen
Eiken-processierups	Vermeerdert zich in ecologisch arme gebieden, met alleen eikenbomen en gras.	Eiken afwisselen met andere boomsoorten, bevorderen van natuurlijke bestrijders zoals roofinsecten, vogels en vleermuizen

Meer informatie:

- Dierenbescherming rattencampagne: <https://www.dierenbescherming.nl/wat-wij-doen/actueel/nieuws/nieuws-overzicht/rat-in-de-stad-zo-voorkom-je-dat>
- RIVM rapport knaagdierbestrijding: <https://www.rivm.nl/nieuws/naar-betere-aanpak-van-ratten-en-muizenplagen>
- RIVM Rattenmonitor: <https://www.rivm.nl/rattenmonitor>
- Kennis en Adviescentrum Dierplagen (KAD) in Wageningen: <https://www.kad.nl/>

Broodafval trekt ratten aan

Duiven die gevoerd worden

Colofon

Dit handvat is onderdeel van de Groencatalogus Sociale Woningbouw, het eindproduct van het Topsector project Prettig Groen Wonen. Het project liep van 1 maart 2019 t/m 31 december 2021. Het is gefinancierd door Topsector Tuinbouw en Uitgangsmaterialen, de gemeente Den Haag en de woningcorporaties Staedion, Vestia en Haag Wonen. Projectpartners waren Wageningen Environmental Research (onderdeel van de WUR), het Wellantcollege in Rijswijk (nu onderdeel van Yuverta) en Van Hall Larenstein in Velp.

Auteurs: Robbert Snep, Judith Klostermann

Illustraties en vormgeving: Ineke Weppelman

Foto's: Judith Klostermann, tenzij anders vermeld.

Teksten en afbeeldingen uit dit document mogen gebruikt worden met bronvermelding na overleg met de auteurs (robbert.snep@wur.nl, judith.klostermann@wur.nl, ineke.weppelman@wur.nl).

Dit document en alle andere onderdelen van de Groencatalogus Sociale Woningbouw zijn [hier](#) te vinden, op de website van het project Prettig Groen Wonen. Zie ook het webadres onderaan deze pagina.

15 december 2021, Wageningen

